

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 12.1.2007
COM(2007) 3 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PHARE 2005, ΤΑ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΑ ΚΑΙ ΤΑ
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΜΕΣΑ**

{SEC(2007) 11}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PHARE 2005, ΤΑ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Εισαγωγή

Μαζί με άλλα δύο μέσα που χρηματοδοτούν οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες, και συγκεκριμένα το ISPA (μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών) και το SAPARD (ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη), το πρόγραμμα Phare σκοπό έχει να βοηθήσει τις υποψήφιες και τις υπό προσχώρηση χώρες στις προετοιμασίες τους για την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2005, μετά την προσχώρηση των δέκα νέων κρατών μελών, η Βουλγαρία και η Ρουμανία συνέχισαν να επωφελούνται από τα τρία προενταξιακά μέσα, ενώ μετά το σχετικό συμπέρασμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2004, εκπονήθηκε προενταξιακή στρατηγική και για την Κροατία. Οι σχετικοί κανονισμοί τροποποιήθηκαν στη συνέχεια, ενώ χορηγήθηκαν πιστώσεις από τον προϋπολογισμό του PHARE και του ISPA ήδη το 2005 και από τον προϋπολογισμό του για το SAPARD αρχής γενομένης από το 2006. Η Τουρκία εξακολούθησε να λαμβάνει βοήθεια από το δικό της μέσο προενταξιακής βοήθειας.

Στόχος της προενταξιακής βοήθειας του Phare είναι να βοηθήσει τις υποψήφιες και τις υπό προσχώρηση χώρες στις προσπάθειές τους να ενισχύσουν τις δημόσιες διοικήσεις και τα θεσμικά τους όργανα ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να προωθήσουν τη σύγκλιση με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να μειώσουν την ανάγκη μεταβατικών περιόδων και να προαγάγουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Ο προγραμματισμός βασίστηκε στις κατευθυντήριες γραμμές του Phare, οι οποίες αναθεωρήθηκαν το 2004 προκειμένου να διευκολυνθεί η περαιτέρω ευθυγράμμιση του κανονισμού για τη *Διασυνοριακή Συνεργασία* (ΔΣΣ) με το INTERREG, να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη ενιαία προσέγγιση στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας και να δοθεί έμφαση στη μετάβαση προς το *Σύστημα Διευρυμένης Αποκεντρωμένης Υλοποίησης* (EDIS). Ο προγραμματισμός και η εφαρμογή της προενταξιακής βοήθειας προς την Τουρκία είχαν ως γνώμονα κατά μέγα μέρος τις διαδικασίες και το περιεχόμενο της βοήθειας του Phare. Για να προετοιμάσει την αποκεντρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος, η οποία θεσπίστηκε στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέτεινε τη στήριξη προς τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ούτως ώστε να επιτρέψει την περαιτέρω μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις εθνικές αρχές όσον αφορά τη διαχείριση και την εφαρμογή των προγραμμάτων Phare.

Η παρούσα έκθεση περιέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τη μεταβατική διευκόλυνση που προορίζεται για τα νέα κράτη μέλη, η οποία θεσπίστηκε για να διασφαλιστεί η συνέχεια της στήριξης της θεσμικής ανάπτυξης, ούτως ώστε να ενισχυθούν και να εδραιωθούν οι θεσμικές και διοικητικές ικανότητες για την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου. Ο προγραμματισμός βασίζεται στις ανάγκες που προσδιορίστηκαν στη συνολική έκθεση παρακολούθησης που υπέβαλε η Επιτροπή (Νοέμβριος 2003).

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1.1. Κυριότερες εξελίξεις της διαδικασίας διεύρυνσης το 2005

Το 2005 υπογράφηκε η συνθήκη προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και η ΕΕ προετοίμασε το έδαφος για τις μελλοντικές διευρύνσεις. Εγκαινίασε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία και την Κροατία, χορήγησε το καθεστώς υποψήφιας χώρας στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και ενίσχυσε τη σχέση της με τις υπόλοιπες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Η συνθήκη προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας υπεγράφη στις 25 Απριλίου 2005 και η διαδικασία κύρωσης ξεκίνησε το 2005. Τον Οκτώβριο 2005, η Επιτροπή δημοσίευσε συνολικές εκθέσεις παρακολούθησης για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, στις οποίες παρακολουθούνται στενά οι προετοιμασίες των δύο χωρών για την προσχώρηση καθόλη τη διάρκεια του έτους.

Το Νοέμβριο 2005, η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση, το οποίο βασίζεται σε τρεις αρχές: παγίωση των υφισταμένων δεσμεύσεων, εφαρμογή δίκαιης και αυστηρής αιρεσιμότητας και βελτίωση της επικοινωνίας. Η Επιτροπή πρότεινε μια ενταξιακή στρατηγική για την Τουρκία και την Κροατία και σκιαγράφησε τα βήματα που είναι απαραίτητα προκειμένου να υλοποιηθεί η ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων.

Η ΕΕ εγκαινίασε τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία και την Κροατία στις 3 Οκτωβρίου 2005. Τον Οκτώβριο 2005, άρχισε την ανασκόπηση του κεκτημένου με εκπροσώπους των δύο χωρών. Η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τη διαδικασία προσχώρησης των δύο χωρών και υπέβαλε εκθέσεις προόδου και αναθεωρημένες εταιρικές σχέσεις για τις δύο χώρες το Νοέμβριο 2005. Παράλληλα, η Επιτροπή εφάρμοσε τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) με την Κροατία, η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 2005, καθώς και τη Συμφωνία Σύνδεσης με την Τουρκία.

Το Νοέμβριο 2005 η Επιτροπή εξέδωσε γνωμοδότηση για την αίτηση προσχώρησης της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου χορήγησε στην ΠΓΔΜ καθεστώς υποψήφιας χώρας, όπως είχε συστήσει η Επιτροπή. Οι μεταρρυθμίσεις στην Αλβανία άνοιξαν το δρόμο για τη σύναψη ΣΣΣ. Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη ΣΣΣ με τη Σερβία και το Μαυροβούνιο εγκαινιάστηκαν τον Οκτώβριο 2005, ενώ με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη το Νοέμβριο 2005. Το Νοέμβριο 2005 δημοσιεύθηκαν εκθέσεις προόδου για τις τρεις αυτές χώρες. Όσον αφορά το Κοσσυφοπέδιο, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με θέμα «Ένα ευρωπαϊκό μέλλον για το Κοσσυφοπέδιο» τον Απρίλιο, ενώ το Νοέμβριο δημοσίευσε έκθεση προόδου.

Το Συμβούλιο δεν κατέληξε σε συμφωνία όσον αφορά τις προτάσεις που υπέβαλε η Επιτροπή το 2004 σχετικά με την παροχή βοήθειας και το εμπόριο με την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Αναλήψεις υποχρεώσεων ύψους 120 εκατομμυρίων ευρώ χρειάστηκε να καταργηθούν στα τέλη του 2005. Το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής για βελτίωση του κανονισμού για την πράσινη γραμμή. Οι τροποποιήσεις αυτές θα διευκολύνουν τη διέλευση προσώπων και αγαθών από την πράσινη γραμμή, συμβάλλοντας έτσι στην ενοποίηση της νήσου.

1.2. Κυριότερα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2005

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών (16-17 Ιουνίου 2005):

“Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη δέσμευσή του για την πλήρη εφαρμογή του θεματολογίου της Θεσσαλονίκης, που υπογραμμίζει ότι το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επαναλαμβάνει ότι η πρόοδος κάθε χώρας στο δρόμο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, λαμβανομένης υπόψη της εξέλιξης του κερκτημένου, εξαρτάται από τις προσπάθειες που καταβάλλει η ίδια για την εκπλήρωση των κριτηρίων της Κοπεγχάγης και της αιρεσιμότητας της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Στη διαδικασία αυτή, εξάλλου, η περιφερειακή συνεργασία και οι σχέσεις καλής γειτονίας παραμένουν τα βασικά στοιχεία της πολιτικής της ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενθαρρύνει την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας να εντείνει τις προσπάθειές της με την προοπτική της γνώμης που θα δώσει η Επιτροπή σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της χώρας αυτής στην ΕΕ. Χαιρετίζει τις ουσιαστικές προσπάθειες που κατέβαλε η Σερβία και Μαυροβούνιο, την ενθαρρύνει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες αυτές και επιβεβαιώνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να αρχίσει το συντομότερο δυνατόν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Επαναλαμβάνει τη βούλησή του να πράξει το ίδιο με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη ευθύς ως πληρωθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της διεξαγωγής ελεύθερων και δημοκρατικών εκλογών στην Αλβανία σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, μεταξύ άλλων στις περιοχές όπου ζουν μειονότητες, στο πλαίσιο της προσέγγισης της εν λόγω χώρας με την ΕΕ.

Τις παραμονές της δέκατης επετείου της σφαγής στη Σρεμπρένιτσα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η πλήρης και χωρίς περιορισμούς συνεργασία των χωρών της περιοχής με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την Πρώην Γιουγκοσλαβία παραμένει ουσιαστική απαίτηση για τη συνέχιση της πορείας προσέγγισής τους με την ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναμένει να συνεχισθεί η συνεργασία αυτή και να ενισχυθεί μέχρις ότου όλοι οι κατηγορούμενοι που εξακολουθούν να διαφεύγουν της διεθνούς δικαιοσύνης προσαχθούν ενώπιον του Δικαστηρίου.”

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε δήλωση για το Κοσσυφοπέδιο στην οποία υπενθυμίζεται η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εφαρμογή του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για το Κοσσυφοπέδιο και ζητείται από τα μέρη να επιδείξουν καλή θέληση προκειμένου να επιτευχθεί αμοιβαία αποδεκτή λύση.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών (15-16 Δεκεμβρίου 2005):

“Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υποδέχεται με ικανοποίηση τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας να προσχωρήσει στην ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτελέσει η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ως προς την εκπλήρωση των πολιτικών κριτηρίων που όρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993 και των απαιτήσεων της διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης που καθόρισε το Συμβούλιο το 1997.

Υπό το πρίσμα της ανάλυσης στην οποία προέβη η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει να χορηγήσει καθεστώς υποψήφιας χώρας στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη την ουσιαστική πρόοδο που επιτέλεσε στην ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου που συνδέεται με τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας καθώς και τις επιδόσεις της όσον αφορά την εφαρμογή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (καθώς και των εμπορικών της διατάξεων) από το 2001.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθιστά σαφές ότι περαιτέρω βήματα θα πρέπει να μελετηθούν υπό το φως της συζήτησης για τη στρατηγική της διεύρυνσης, όπως προβλέπεται από τα

συμπεράσματα του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2005, τη συμμόρφωση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας με τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, των προαπαιτούμενων της διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και της αποτελεσματικής εφαρμογής της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, της ανάγκης περαιτέρω σημαντικής προόδου να ανταποκριθεί στα άλλα ζητήματα και κριτήρια προσχώρησης που περιλαμβάνονται στη γνώμη της Επιτροπής, καθώς και στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εταιρικής Σχέσης, με βάση συγκεκριμένα ορόσημα. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η απορροφητική ικανότητα της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να το ενημερώνει για τις εξελίξεις με μελλοντικές εκθέσεις προόδου.”

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ: ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Phare και προενταξιακή βοήθεια για την Τουρκία

Οι συνολικές τρέχουσες αναλήψεις υποχρεώσεων ανήλθαν σε 1178,96 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία κατανέμονται ως εξής:

εθνικά προγράμματα	921 εκατομμύρια ευρώ
διασυνοριακή συνεργασία	80 εκατομμύρια ευρώ
περιφερειακά και οριζόντια προγράμματα (περιλαμβανομένου του TAIEX)	84,75 εκατομμύρια ευρώ
πυρηνική ασφάλεια	6,31 εκατομμύρια ευρώ
Βουλγαρία – Kozloduy παύση λειτουργίας	50 εκατομμύρια ευρώ
Βουλγαρία/Ρουμανία συμπληρωματικά κονδύλια (πλημμύρες)	36,9 εκατομμύρια ευρώ

Τα εθνικά προγράμματα κατανέμονται ως εξής:

Βουλγαρία	174,9 εκατομμύρια ευρώ
Ρουμανία	396,9 εκατομμύρια ευρώ
Κροατία	71,5 εκατομμύρια ευρώ
Τουρκία	277,7 εκατομμύρια ευρώ

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα Phare ανά χώρα και την προενταξιακή χρηματοδοτική βοήθεια για την Τουρκία περιέχονται στο Παράρτημα της παρούσας έκθεσης - Μέρος I: Επιμέρους χώρες.

2.2. Μεταβατική Διευκόλυνση

Οι δέκα χώρες που λάμβαναν στο παρελθόν προενταξιακή χρηματοδοτική βοήθεια στο πλαίσιο του Phare (ή ειδικές προενταξιακές διευκολύνσεις στην περίπτωση της Κύπρου και της Μάλτας) χρησιμοποίησαν, για πρώτη φορά το 2004, ειδική μεταβατική διευκόλυνση για τη θεσμική ανάπτυξη, της οποίας ο στόχος ήταν να επιτρέψει στα νέα τότε κράτη μέλη να ενισχύσουν και να παγιώσουν τη θεσμική και διοικητική ικανότητά τους για την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου και, κατά τον τρόπο αυτό, να συνεχίσουν τα μέτρα θεσμικής ανάπτυξης που είχαν εγκαινιαστεί στο πλαίσιο του Phare.

Η μεταβατική διευκόλυνση δημιουργήθηκε με το άρθρο 34 της πράξης προσχώρησης, ως προσωρινό μεταενταξιακό χρηματοδοτικό μέσο. Ο προγραμματισμός βασίζεται στις ανάγκες που επισημαίνονται στη συνολική έκθεση παρακολούθησης της Επιτροπής (Νοέμβριος 2003). Το άρθρο αυτό παρέχει ενδεικτικό κατάλογο παραδειγμάτων βασικών τομέων του κεκτημένου στους οποίους εξακολουθούν ίσως να υπάρχουν ελλείψεις, αλλά αποκλείει συγχρόνως κάθε τομέα που είναι επιλέξιμος για χρηματοδότηση στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων. Για να διασφαλιστεί η συνέχεια της στήριξης της θεσμικής ανάπτυξης που χρηματοδοτεί το Phare, μέρος κάθε ετήσιας χρηματοδότησης της μεταβατικής διευκόλυνσης αφιερώθηκε σε ορισμένα προγράμματα πολλαπλών δικαιούχων.

Οι συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων ανήλθαν σε 128,1 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία κατανέμονται ως εξής:

εθνικά προγράμματα	116,6 εκατομμύρια ευρώ
πολυκρατικά και οριζόντια προγράμματα	11,5 εκατομμύρια ευρώ

Τα εθνικά προγράμματα κατανέμονται ως εξής:

Κύπρος	6,4 εκατομμύρια ευρώ
Τσεχική Δημοκρατία	11,8 εκατομμύρια ευρώ
Εσθονία	5,6 εκατομμύρια ευρώ
Ουγγαρία	10,8 εκατομμύρια ευρώ
Μάλτα	5,9 εκατομμύρια ευρώ
Λετονία	8,8 εκατομμύρια ευρώ
Λιθουανία	9,3 εκατομμύρια ευρώ
Πολωνία	42,9 εκατομμύρια ευρώ
Σλοβενία	5,1 εκατομμύρια ευρώ
Σλοβακία	10,0 εκατομμύρια ευρώ

2.3. Μετάβαση στο Σύστημα Διευρυμένης Αποκεντρωμένης Υλοποίησης (EDIS)

Στόχος της Επιτροπής είναι να επιτρέψει στις χώρες που λαμβάνουν βοήθεια από το Phare να διαχειρίζονται τους κοινοτικούς πόρους στο πλαίσιο του συστήματος διευρυμένης αποκεντρωμένης υλοποίησης ("EDIS") προκειμένου να αποκτήσουν, πριν την προσχώρηση, επαρκή πρακτική εμπειρία στη διαχείριση ενός πλήρως αποκεντρωμένου συστήματος και να προετοιμαστούν έτσι για την αποτελεσματική διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων μετά την προσχώρηση (σε ένα περιβάλλον από κοινού διαχείρισης).

Η Επιτροπή θα εγκρίνει τις υπηρεσίες εφαρμογής του Phare που λειτουργούν στο πλαίσιο του EDIS (σε πλήρως αποκεντρωμένη βάση) εφόσον αποδεικνύεται ότι διαθέτουν ήδη τους κατάλληλους πόρους, δομές και συστήματα για την αποτελεσματική και έγκαιρη διαχείριση της κοινοτικής βοήθειας.

Τα νέα κράτη μέλη «διαπιστεύθηκαν» όλα στο EDIS έως τα τέλη του πρώτου τριμήνου του 2005, πράγμα που επέτρεψε στην Επιτροπή να σταματήσει τον προληπτικό έλεγχο των διαδικασιών υποβολής προσφορών και σύναψης συμβάσεων για τα εκτελούμενα προγράμματα PHARE. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την κατάσταση, προκειμένου να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου τα οποία ανέκυψαν κατόπιν των ελέγχων που διεξήγαγε η Επιτροπή το 2003 και το 2004.

Όσον αφορά τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, η βοήθεια του Phare συνεχίζει να εφαρμόζεται κατά μερικώς αποκεντρωμένο τρόπο, μέσω του συστήματος μερικώς αποκεντρωμένης υλοποίησης ("DIS"), στο πλαίσιο του οποίου οι εθνικές αρχές, ως αναθέτουσες αρχές, είναι υπεύθυνες για όλες τις λειτουργίες εφαρμογής και πληρωμών, ενώ η αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνεχίζει να απαιτεί συστηματικούς ελέγχους *ex ante* για κάθε διαγωνισμό και σύμβαση. Εντούτοις, οι εθνικές αρχές των δύο χωρών αναγνωρίζουν ότι είναι υπεύθυνες να εξασφαλίσουν αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των κονδυλίων της ΕΕ σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης και να σημειώσουν περαιτέρω πρόοδο στην προετοιμασία τους για την εφαρμογή του EDIS.

- Στη Βουλγαρία, η πλήρης αίτηση για διαπίστευση στο EDIS θα υποβληθεί μετά την επιτυχή υλοποίηση του Σταδίου 3 «Αξιολόγηση συμβατότητας», η οποία οριστικοποιήθηκε το Μάρτιο 2006. Η διαπίστευση προγραμματίζεται για τα τέλη 2006, αλλά αναμένεται να δοθεί το πρώτο τρίμηνο του 2007.

- Στη Ρουμανία, οι αρχές υπέβαλαν στα τέλη Δεκεμβρίου 2005 επίσημη αίτηση με την οποία ζητούν το EDIS από την Επιτροπή (με επιτόπου επαλήθευση από τις υπηρεσίες ελέγχου της ΓΔ Διεύρυνσης κατά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου 2006). Η πιστοποίηση αναμένεται περί τα τέλη του 2006.

Στην Κροατία, το Phare θα εφαρμοστεί βάσει του συστήματος αποκεντρωμένης υλοποίησης (DIS). Στις 25 Μαΐου 2005, η Κροατία υπέβαλε αίτηση στην Επιτροπή για διαπίστευση του συστήματος DIS που εφαρμόζει για το Phare. Οι υπηρεσίες ελέγχου της ΓΔ Διεύρυνσης της Επιτροπής αξιολόγησαν την εθνική και κλαδική ικανότητα διαχείρισης προγραμμάτων/σχεδίων, τις διαδικασίες δημοσιονομικού ελέγχου και τις δομές των δημοσίων οικονομικών στην Κροατία. Κατόπιν της αξιολόγησης αυτής, η Επιτροπή αποφάσισε το Φεβρουάριο 2006 να αναθέσει τη διαχείριση του Phare σε μερικώς αποκεντρωμένη βάση στον υποδειχθέντα κροατικό οργανισμό του Υπουργείου Οικονομικών.

Η Τουρκία προσχώρησε στο DIS (σύστημα αποκεντρωμένης υλοποίησης) τον Οκτώβριο του 2003, με στόχο να εφαρμόσει ενδεχομένως το EDIS το 2007.

2.4. Συντονισμός της κοινοτικής προενταξιακής βοήθειας

- Το SAPARD¹ (Ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) έχει ως στόχο να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες στην αντιμετώπιση των προβλημάτων διαρθρωτικής προσαρμογής στους τομείς της γεωργίας και στις αγροτικές περιοχές, καθώς και στην εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου όσον αφορά την ΚΓΠ (Κοινή Γεωργική Πολιτική) και τη σχετική νομοθεσία. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες του SAPARD περιέχονται στην ετήσια έκθεση για το SAPARD. Ο κυριότερος στόχος του ISPA² (μέσου προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών) είναι να εναρμονίσει τα πρότυπα των υποψήφιων χωρών στον τομέα των υποδομών με τα αντίστοιχα κοινοτικά πρότυπα. Επίσης, το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί μεγάλα έργα υποδομής στον τομέα του περιβάλλοντος και των μεταφορών.
- Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες του ISPA περιέχονται στην ετήσια έκθεση για το ISPA. Η συντονιστική επιτροπή της Επιτροπής σε επίπεδο διευθυντών για τα 3 προενταξιακά μέσα δεν συνεδρίασε επίσημα κατά τη διάρκεια του 2005, παρόλο που πραγματοποιήθηκαν πολλές συναντήσεις, ιδίως ενόψει της δημιουργίας του νέου μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA) και των συναφών συνιστωσών του.³ Στη συνεδρίαση της διαχειριστικής επιτροπής του Phare, που πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαΐου 2005, υποβλήθηκε στα κράτη μέλη ένα γενικό έγγραφο σχετικά με τη βοήθεια, στο οποίο η Επιτροπή παρείχε πληροφορίες στη διαχειριστική επιτροπή του Phare για το συντονισμό της προενταξιακής βοήθειας το 2005 και τη σχεδιαζόμενη βοήθεια για το 2006. Ειδικότερα, το εν λόγω έγγραφο καθόριζε την ετήσια ενδεικτική χρηματοδοτική κατανομή για κάθε χώρα σε σχέση με τα τρία μέσα και παρείχε πληροφορίες για το συντονισμό με την ΕΤΕπ και το ΔΝΤ, καθώς και για την πρόοδο και τις προοπτικές της αποκεντρωμένης διαχείρισης. Μια χωριστή ετήσια έκθεση σχετικά με το συντονισμό της προενταξιακής ενίσχυσης περιέχει αναλυτικότερες πληροφορίες για το συντονισμό ανάμεσα στο Phare, το ISPA και το SAPARD.

¹ Γενικές πληροφορίες για το SAPARD περιέχονται στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Γεωργίας.

² Γενικές πληροφορίες για το ISPA περιέχονται στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής.

³ Ένα από τα προταθέντα 6 μέσα εξωτερικών σχέσεων που πρόκειται να εφαρμοστούν την περίοδο 2007-2013 είναι το νέο μέσο προενταξιακής βοήθειας, IPA, το οποίο αποτελεί συνδυασμό εξωτερικής βοήθειας και εσωτερικών πολιτικών και έχει ως στόχο να διευκολύνει την προσχώρηση στην Ένωση των υποψηφίων χωρών (Τουρκίας, Κροατίας και Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας) και των δυνητικών υποψηφίων χωρών (Αλβανίας, Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, Μαυροβουνίου και Σερβίας, συμπεριλαμβανομένου του Κοσσυφοπεδίου σύμφωνα με το ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών). Το IPA θα αποτελέσει ένα μέσο θεμελιωμένο στην προσχώρηση που θα πληροί όλες τις απαιτήσεις οι οποίες προκύπτουν από τη διαδικασία προσχώρησης, ιδίως από άποψη προτεραιοτήτων, παρακολούθησης και αξιολόγησης. Θα αντικαταστήσει τα τρέχοντα προενταξιακά μέσα, και συγκεκριμένα: το Phare, στόχος του οποίου είναι η παροχή στήριξης για την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου υπό μορφή στήριξης της θεσμικής ανάπτυξης και συναφών επενδύσεων, επενδύσεων για την οικονομική και κοινωνική συνοχή και διασυνοριακής συνεργασίας· το ISPA, το οποίο είναι ο προάγγελος του Ταμείου Συνοχής και αφορά το περιβάλλον και τις υποδομές μεταφορών· το SAPARD, το οποίο είναι ο προάγγελος των σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης, αφορά το κεκτημένο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και την αγροτική ανάπτυξη το προενταξιακό μέσο για την Τουρκία, ο στόχος του οποίου είναι ο ίδιος με το Phare και το CARDS, το οποίο αφορά τα Δυτικά Βαλκάνια.

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΤΕΠ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Η Επιτροπή διεξάγει τακτικές διαβουλεύσεις με τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (ΔΧΟ) και τους διμερείς δωρητές καθόλη τη διάρκεια του κύκλου προγραμματισμού, προκειμένου να επισημάνει πεδία κοινών δραστηριοτήτων και συμπληρωματικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των προενταξιακών προτεραιοτήτων.

Η συνεργασία και η συγχρηματοδότηση σχεδίων με την ΕΤΕπ και άλλους ΔΧΟ, ιδίως με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), την Παγκόσμια Τράπεζα και την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB· σε συνεργασία με το γερμανικό Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW), οργανώνεται σύμφωνα με το τροποποιημένο Μνημόνιο συνεννόησης της 20ης Μαΐου 2003 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των συμμετεχόντων ΔΧΟ για τις χώρες της διεύρυνσης.

Στο πλαίσιο του Phare, οι δυνατότητες συγχρηματοδότησης εκ μέρους των ΔΧΟ για σχέδια επενδύσεων σε επίπεδο εθνικών προγραμμάτων είναι περιορισμένες, διότι οι μηχανισμοί προγραμματισμού του Phare και οι μηχανισμοί χορήγησης δανείων ακολουθούν διαφορετικά χρονοδιαγράμματα. Εντούτοις, διατηρείται στενή συνεργασία με τους ΔΧΟ προκειμένου να εξασφαλιστεί ο καθορισμός υγιούς και βιώσιμου πλαισίου που να επιτρέπει τη χρηματοδότηση δανείων, όπου αυτό είναι προτιμότερο από την παροχή κονδυλίων χρηματοδότησης, εξασφαλίζοντας έτσι την προσθετικότητα μεταξύ των δύο τρόπων χρηματοδότησης.

Οι δέκα χώρες Phare ήταν επιλέξιμες για τα οριζόντια προγράμματα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Phare πριν από το 2005. Τα νέα προγράμματα που εγκαινιάστηκαν μετά το 2005 καλύπτουν 4 μόνο χώρες: Ρουμανία, Βουλγαρία, Κροατία και Τουρκία. Ο τεχνικός χαρακτήρας και η πολυκρατική προσέγγιση των διαδοχικών διευκολύνσεων οριζόντιας χρηματοδότησης απαιτούσαν την προσφυγή σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υψηλής εξειδίκευσης, με μακρά εμπειρία στον τομέα της διεθνούς χρηματοδότησης και της ανάπτυξης των ΜΜΕ και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Προτιμήθηκαν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με καθεστώς δημοσίου διεθνούς δικαίου, τα οποία συμμερίζονταν τις αξίες της ΕΕ, ιδίως σχετικά με τη διεύρυνση, και είχαν ανάλογους στόχους δημοσίου συμφέροντος, αντί των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων του ιδιωτικού τομέα που επεδίωκαν επενδύσεις εμπορικού χαρακτήρα.

Το πρώτο πρόγραμμα χρηματοδοτικής διευκόλυνσης εγκαινιάστηκε το 1999 με την ΕΤΑΑ. Η CEB, η οποία υλοποιεί το πρόγραμμα σε συνεργασία με το KfW, και η ΕΤΕπ άρχισαν να συμμετέχουν στα προγράμματα χρηματοδοτικών διευκολύνσεων τα επόμενα έτη. Από το 1999 μέχρι σήμερα, η Επιτροπή εγκαινίασε 23 προγράμματα χρηματοδοτικών διευκολύνσεων.

- 14 χρηματοδοτικές διευκολύνσεις για ΜΜΕ συνολικού ύψους 323 εκατομμυρίων ευρώ από κίνητρα της ΕΕ και 2 039,5 εκατομμυρίων ευρώ από πιστώσεις των ΔΧΟ. Μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου 2006, είχαν διατεθεί ήδη για σχέδια 267 εκατομμύρια ευρώ από κίνητρα της ΕΕ.
- 9 χρηματοδοτικές διευκολύνσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση συνολικού ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ από κίνητρα της ΕΕ και 500 εκατομμυρίων ευρώ από δάνεια που χορηγούν ΔΧΟ. Μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου 2006 είχαν διατεθεί ήδη για σχέδια 37,5 εκατομμύρια ευρώ από κίνητρα της ΕΕ.

Η χρηματοδοτική διευκόλυνση για τις ΜΜΕ είναι ένα πρόγραμμα πολλαπλών δικαιούχων, στόχος του οποίου είναι η ενίσχυση της ικανότητας των χρηματοπιστωτικών ενδιαμέσων (δηλ. των τραπεζών, των εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης) στις δικαιούχους χώρες (νέα κράτη μέλη και υποψήφιες χώρες), προκειμένου να επεκτείνουν και να καταστήσουν βιώσιμες της πράξεις χρηματοδότησης ΜΜΕ.

Ο μηχανισμός της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης για την τοπική αυτοδιοίκηση είναι όμοιος με το μηχανισμό της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης για τις ΜΜΕ. Μέσα δανεισμού και επιμερισμού των κινδύνων από πόρους των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών συνδυάζονται με μη αποπληρωτέα χρηματοπιστωτικά κίνητρα για τοπικούς χρηματοπιστωτικούς ενδιαμέσους. Προβλέπεται επίσης ότι ένα περιορισμένο μέρος τεχνικής βοήθειας για δήμους θα χρηματοδοτηθεί από το Phare για την ενίσχυση της πλευράς της ζήτησης των δημοτικών πιστωτικών αγορών.

Η ΕΤΕπ και η Επιτροπή δημιούργησαν μία χρηματοδοτική διευκόλυνση για τις παραμεθόριες περιοχές σύμφωνα με αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας και με την ανακοίνωση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001 σχετικά με τις παραμεθόριες περιοχές. Το σχέδιο επικεντρώνεται κυρίως στην εκτέλεση μικρών έργων δημοτικών υποδομών στις παραμεθόριες περιφέρειες για την προώθηση της ολοκλήρωσής τους με τις σημερινές περιφέρειες της ΕΕ. Αποτελείται από 2 προγράμματα δημοτικών υποδομών ύψους 50 εκατομμυρίων ευρώ από κίνητρα της ΕΕ και 250 εκατομμυρίων ευρώ από δάνεια της ΕΤΕπ. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται μόνο με την ΕΤΕπ στις παραμεθόριες περιοχές και δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα. Διαχείριση του προγράμματος.

4. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ο πρώτος στόχος της παρακολούθησης και της αξιολόγησης είναι να παρακολουθείται και να αξιολογείται η χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται στις δικαιούχους χώρες για την επίτευξη των προενταξιακών στόχων, μέσω της αξιολόγησης της απόδοσης του προγράμματος και της εξαγωγής διδαγμάτων. Δεύτερον, επιτρέπει τη λογοδοσία όσον αφορά τη σχέση κόστους-οφέλους και τη χρησιμοποίηση των προενταξιακών κονδυλίων. Ένας τρίτος στόχος είναι η προώθηση της ανάπτυξης των τοπικών ικανοτήτων παρακολούθησης και αξιολόγησης, ως μέσου ενίσχυσης των ικανοτήτων της χώρας να διαχειρίζεται και να ελέγχει την προενταξιακή βοήθεια.

4.1. Αξιολόγηση ex ante

Κατά τη διάρκεια του 2005, προετοιμάστηκε μια διαδικασία αξιολόγησης ex-ante για το μέσο προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η διαδικασία θα αρχίσει το 2006 και θα χρησιμοποιηθεί για την προετοιμασία των πολυετών ενδεικτικών εγγράφων προγραμματισμού του IPA.

4.2. Παρακολούθηση και ενδιάμεση αξιολόγηση

Το 2005, στο πλαίσιο των προγραμμάτων ενδιάμεσης αξιολόγησης για τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Τουρκία, τα οποία διαχειρίστηκε η μονάδα αξιολόγησης της ΔΓ Διεύθυνσης, εκπονήθηκαν 34 εκθέσεις αξιολόγησης μεμονωμένων χωρών, τομέων, ad-hoc ή θεματικής αξιολόγησης που κάλυπταν το Phare και άλλα προενταξιακά χρηματοδοτικά μέσα. Έγιναν επίσης κάποια βήματα για την έναρξη εφαρμογής προγράμματος ενδιάμεσης αξιολόγησης για την Κροατία. Από τις εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης για τη χρηματοδοτική στήριξη το 2005 προκύπτει ότι η απόδοση της προενταξιακής βοήθειας προς

τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Τουρκία ήταν μάλλον ανάμικτες. Σημαντικός αριθμός προγραμμάτων κρίθηκαν απλώς ικανοποιητικά.

Ανάμικτα ήταν επίσης τα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος για διάφορους τομείς. Μια αξιοσημείωτη εξαίρεση είναι ο τομέας της Δικαιοσύνης & Εσωτερικών Υποθέσεων, όπου τα άμεσα αποτελέσματα για το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας ήταν σημαντικά, αλλά ο αντίκτυπος για την κοινωνία ως σύνολο ήταν λιγότερο εμφανής. Στους τομείς με θετικά αποτελέσματα περιλαμβάνεται η εσωτερική αγορά και η γεωργία. Αντιθέτως, τα συνολικά αποτελέσματα και ο αντίκτυπος της προετοιμασίας των δικαιούχων για τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων ήταν περιορισμένα.

Τα κύρια πορίσματα στα οποία κατέληξε η αξιολόγηση της βοήθειας του Phare προς τις μειονότητες Ρομ είναι ότι το Phare μπόρεσε να προσφέρει στήριξη για σχέδια ένταξης των Ρομ, τα οποία βοήθησαν να ανοίξει διάλογος με την κοινωνία των πολιτών και οδήγησαν σε κάποια αρχικά αποτελέσματα, ιδίως όσον αφορά τη θεσμική ανάπτυξη. Η αδελφοποίηση συνέχισε να αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο της προενταξιακής διαδικασίας.

4.3. Εκ των υστέρων αξιολόγηση

Το 2005, η διαδικασία εξωτερικής εκ των υστέρων αξιολόγησης των προγραμμάτων Phare περιέλαβε εθνικά, διασυνοριακά προγράμματα και προγράμματα πολλαπλών δικαιούχων. Η διαδικασία προβλέπεται να ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2006.

5. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέλαβαν ορισμένες άλλες δραστηριότητες για να βελτιώσουν την ποιότητα των προγραμμάτων για το 2005, καθώς και για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των τοπικών ικανοτήτων παρακολούθησης και αξιολόγησης. Οι συγκεκριμένες δράσεις περιγράφονται στο μέρος II.3 του παραρτήματος.